DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1483

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ
MỖI SỐ: 0$02

Mỗi tháng 0$50 0$80 0$30 0$50 0$60 0$60 0$00
Sáu tháng 3 00 3 60 3 20 3 20 3 20 3 30 4 50
Ba tháng 1 50 1 75 1 60 1 60 1 65 2 25
Một tháng 0 50 0 60 0 55 0 55 0 60 0 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
87 bis, Rue du Coton, Hanoi

Propriétaire : T. E. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse Télégraphique : TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion . . . . 0$50 le c/m
Par contrat annuel . . . . .
Par insertion . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 4e page . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Hội Khai-trí-tiến đức đối với tiền-đồ Việt-Nam và cái nghĩa-vụ quốc-dân ta đối với hội ấy

(Tiếp theo)

Coi cái dư-luận của người Đại-Pháp tán-thành như thế, mà cái dư-luận của người các lân-bang ta lại như thế, hỏi « Khai-trí-tiến-đức » chẳng thực là một cái hội rất to lớn, rất chính đáng, rất có thế lực, rất hợp thời thế thuận nhân-tâm Việt-Nam ta bây giờ đó?

Này ta thử xét hội « Khai-trí-tiến-đức » tự làm sao mà có cái ảnh-hưởng xa rộng đến như thế? Chính là tự cái mục đích của hội ấy vốn có một cái chủ-nghĩa rất to lớn, rất chính-đáng, rất có thế lực, rất hợp thời thế, thuận nhân tâm Việt-Nam ta bây giờ. Trong chương-trình hội điều thứ nhất nói cái mục đích của hội là đứng ở dưới quyền Chính phủ giám-đốc, dùng các phương-pháp chính đáng mà truyền bá cái học-thuật Thái-tây và cái tư-tưởng người Đại-Pháp cho quốc-dân Việt-Nam và khuyến-nhủ quốc-dân duy-trì đạo-đức, cả đến những quyền lợi thuộc về kinh-tế của người Pháp và người Nam cũng hết sức giữ gìn bênh vực. Lần thứ nhất hội mới bắt đầu thành lập, quan Đoán-Triển đã từng thay lời cả hội mà tuyên-bố chủ-nghĩa hội ở trước mặt một vị đại-biểu nước Đại-Pháp và non năm nghìn vạn người Pháp vừa người Việt-Nam ta; lời rằng: « ..... Chúng tôi trộm nghĩ rằng sau cuộc chiến-tranh không tiền tuyệt hậu vừa rồi, thế-giới tất phải qua một buổi biến cách; sự sinh-hoạt của các dân các nước tất không thể ý-nhiên như trước khi chiến-tranh được. Thử rộng trông các nước bên đông bên tây, đâu đâu cũng thấy khởi ra những phong-trào mới. Nước chúng tôi nhờ ơn nước Đại-Pháp đã được một phần nhỏ vào cuộc chiến-tranh, tất cũng sẽ được hưởng một phần trong cái kết-quả sự chiến-tranh. Sau cuộc chiến-tranh, sự sinh-hoạt trong nước chắc không giống như cũ và sẽ được tốt đẹp hơn xưa. Vậy thì ngày tự bây giờ cái phận-sự chúng tôi là phải sửa soạn, phải dự-bị sẵn để cho có đủ tư-cách mà sắp sửa vào cái trường sinh hoạt mới ấy, hưởng những sự tốt đẹp sau này. Hiện nay trình-độ dân chúng tôi còn thấp kém, cái trách nhiệm bọn thượng-lưu trong nước lại càng nặng lắm nữa. Muốn làm tròn cái phận-sự kia, dương nói cái trách-nhiệm nay thì bọn thượng-lưu tất phải thâu thập hợp tập nhau lại, phải trình bày ra, phải kết thành đoàn-thể, trên được chính-phủ ưu, dưới được quốc dân cậy, rồi mới ra công sửa soạn dự-bị cho cái tương lai của quốc-dân mình được muôn phần hoàn hảo. Ấy cái chủ-nghĩa của hội chúng tôi muốn thâu thập hợp tập cả bọn thượng lưu, kết thành đoàn-thể, dựng nên chủ-nghĩa, chấm chước cái hình thể trong nước, thương-lượng sự nhu-yếu của dân, để cho xứng đáng làm người giới-thiệu chính phủ với quốc-dân, thông-đồng kẻ trên với người dưới, chiếu cho trong buổi thế-giới biến cách này nước chúng tôi được an toàn trót lọt, dân chúng tôi được tuần tự tiến lên... »

Ấy đó cái mục đích của hội « Khai-trí-tiến-đức » to lớn như vậy, chính-đáng như vậy, hợp thời-thế thuận nhân-tâm Việt Nam ta bây giờ như vậy. Thử nghĩ loài người ta sinh gặp cái buổi giao-thông phồn-phức, cạnh-tranh kịch-liệt, như cái thời-đại năm châu chung chợ, sáu giống chen vai này, phỉ hợp quần không sao gây thành sức mạnh. Coi ở các nước văn-minh tiến-tiến không đi đến đâu mà không có hội, không có nghề gì là không lập hội; học có hội học; nông có hội nông; công có hội công; thương có hội thương; nhà chính trị có chính-đảng; nhà văn học có thư-xã; nhà quân-sự có quân-nhân hội; nhà mỹ-thuật có mỹ-thuật hội; cho đến các nhà lữ-hành có lữ-hành hội; các nhà thám-hiểm có thám-hiểm hội; các nhà phi-hành có hàng không hội; các nhà đi bể có hải viễn hội; học trò cũng có học-sinh hội; trẻ con cũng có thanh-niên hội; mãy toán thể-thao cũng có thể-dục hội; mãy phường hí kịch cũng có diễn-kịch hội. Người ta lấy quần-lực mà tranh tiến-thủ thì nước tất thịnh, dân tất giàu; nếu mình lấy độc-lực mà mưu bảo-thủ thì trách nào mà nước chẳng nghèo, dân chẳng yếu; tập hội kết xã tức là cái bí-quyết mạnh dân giàu nước ở xứ ta bây giờ. Song, ở xứ ta bây giờ mà nói tập hội kết xã thì nhập thủ nên trước tự chỗ nào? Nước ta do cái chế-độ tộc-trưởng mà thành cái chế-độ quân-chủ đã mấy mươi đời nay; quốc-dân chỉ giáo về cái tinh phục-tùng mà hiếm về cái tinh sáng khởi; bởi thế nên trăm nghề trăm nghiệp đều trông cậy vào cái công đề xướng của một bọn trung-lưu nhân-vật trở lên; bọn người ấy mà kết hợp được thành một cái đoàn-thể bền vững ở trong một cái chủ-nghĩa sâu xa, đừng dẫu cho các hạng người trong quốc-dân, thì nguồn trong sông tất không đục, nêu ngay bóng tất không cong, một người tung trăm người hứng, một người gợi trăm người thừa, việc gì mà việc chẳng nên, nghề gì nghiệp gì mà chẳng phát đạt thịnh vượng; nêu bọn người ấy mà còn linh-linh xa lắm, không có một cái đoàn-thể để cùng liên-lạc, không có một cái chủ-nghĩa để cùng tiến-hành, thì trong nước dù có hội học, chưa chắc học-vấn đã khỏi lạc nẻo sai đường, dù có hội nông, hội công hội thương chưa chắc thực-nghiệp đã được mùa trúng đúng vừng; một cái hội chỉ để liên-kết những thượng-lưu nhân-vật trong nước mà đừng dẫu mưu các việc công-ích cho quốc dân như hội « Khai trí tiến-đức, quả là cái linh hồn không có không được của giống người Việt-Nam ta. Và lại toàn thể-giới về đường trí-thức, về đường kinh-tế, đâu đâu cũng cần phải thay cũ đổi mới như thế giới đời nay, tư-tưởng học thuật của người Thái-tây, mà nhất là người Đại-pháp vẫn có tiếng là mẫu-quốc văn-minh của toàn thể giới, võ-luận dân-tộc nào cũng phải công-nhận là một cái khuôn mẫu làm nên dân giàu nước thịnh, đã có thành hiệu hiển-nhiên, cần phải bắt chước mà noi theo, mới mong chen vai thích cánh cùng người mà cùng hưởng cái hạnh-phúc sinh-tồn trên mặt đất; chính cái mẫu-quốc văn-minh của toàn thể-giới là nước Đại-pháp đối với xứ Việt-Nam ta lại là thầy bảo-hộ, đã hơn bốn mươi năm trời chịu cái ơn huệ hậu sinh mỗ trí, mà sau này cái tinh thể quan-hệ với nhau rất mật-thiết, chung lợi hại, cùng họa phúc, lại càng ngày cái giây thân ái càng khăng-khít thêm ra; một là tư-tưởng học-thuật, ta cần phải có người Đại pháp mở mang; hai là nói-trị ngoại-giao, ta cần phải có người Đại-pháp dìu dắt; cứ cái địa-vị cùng cái cảnh-ngộ của nước ta trong cái thời-kỳ này mà xét, ta không thể không có một cái đại đoàn-thể, cầu người Đại-pháp phù-thực tán trợ cho, đừng làm một tay mồi-giới cho chính-phủ với quốc-dân, một tiền trợ-giáo cho tôn-sư với đệ-tử. Còn đến cái luân-thường lễ nghĩa của một cái nước cũ văn-hiến mấy nghìn năm nay, tự tôn ta gây dựng sẵn cho con cháu chúng ta, chính là cái móng, cái nền rất vững-vàng cho cuộc văn minh tiến hóa của một nước, nêu cái móng, cái nền ấy mà bỏ cho đổi hoại thì cái lâu đài tư tưởng học-thuật mới cũng không làm sao mà xây đắp được lên trên; mà danh-giáo trong nước, bao giờ chức trách cũng ở bọn sĩ-phu; tập hợp một bọn sĩ phu ở dưới ngọn cờ đầu bốn chữ « Khai trí tiến đức » chính đại dương hoàng, tức là dựng được một cái lũy đá ở trên cái lâu sông đòi phong bạc tục. Cho nên cái mục-đích hội « Khai-trí tiến đức thật chẳng những là một cái mục-đích chân-chính của những thượng-lưu nhân-vật trong nước, mà cũng lại là một cái mục đích chân-chính của cả quốc-dân ta; cái công việc của hội « Khai trí tiến đức » dương tiến-hành, chẳng những là một cái nghĩa-vụ khẩn-yếu của những thượng-lưu nhân vật trong nước mà cũng là cái nghĩa-vụ công-cộng của cả quốc-dân ta vậy.

(*Còn nữa*)

DƯƠNG-BÁ-LẠC

Nhà công-quán của hội Khai-trí-tiến đức

Kích anh bieu chụp by manoi.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 26 Mai 1922

Kho đạn nổ

Tin Vienne. — Cái kho đạn Brenau bị nổ. Chết mất 19 người, và 300 người bị thương.

Việc nước Anh

Tin Londres. — M. Lloyd George có đọc diễn-văn tại hạ-nghị-viện tỏ ý rằng ông vẫn lòng đồng làm hiệp lực với chánh-phủ Đại-Pháp mà khoe phục sự nước hòa-bình cho Âu-châu. Có ông nghị-viện xin nghị-viện dẫn phiên tỏ ý không tin tưởng nội các, thì chỉ có 26 phiếu bầu đồng tình mà thôi còn 285 phiếu không ưng việc ấy.

Paris, ngày 27 Mai 1922

Lại một kho đạn nổ

Tin Berne. — Cái kho đạn Lerchenfeld bị nổ. Hai người bị chết, hơn mười người bị thương.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 27 Mai 1922

Điện-thoại và điện-báo

Ngày hôm thứ năm mới rồi hội *Radio Club* có tổ-chức tại lâu Trocadero một cuộc vui bằng điện-thoại vô-tuyến, và điện-báo vô-tuyến lấy tiền cùng vào việc xây từ kỷ niệm-đài. Hôm ấy nhà báo-học Berlin có diễn-thuyết. Ông có thuật lại những công việc kể-cứu trong 18 năm giời mới thực hành được việc nhiếp-ảnh bằng hữu-tuyến-điện và vô-tuyến-điện. Trong một phòng ở lâu Trocadero có đặt một cái máy nhận điện. Máy ấy nhận được bức thư thứ tư của quan Poincaré từ nhà máy vô-tuyến-điện Croix-d'Hins (Bordeaux) gửi đến.

Giá hành mì ở Paris

Quan Nông-vụ bộ thượng-thư định giá hành mì ở Paris từ đó là một quan một kilo.

Sự ân tiêu ở Pháp

Quan Công-bộ thượng thư đương kê-cứu các phương sách khiến cho sự vận-tải được dễ dàng để làm cho sự tiêu dùng bớt đắt đỏ đi.

Giải thưởng cuối tàu bay

Hội *Aero club de France* định phát cái giải thưởng về cái thể-đoạn tàu bay giỏi nhất trong hàng năm cho nhà hoa-tiêu Deltrau. Nguyên nhà hoa-tiêu ấy đã bay 123 lần trong năm 1921, cộng cả thảy 455 giờ đồng hồ.

Việc nước Anh

Ngày hôm thứ năm, quan Lloyd George có đi diễn-thuyết về công việc cuộc hội-nghị Gênes tại hạ nghị viện không thành công, cái trách-cứ là do chánh-phủ Pháp kịch. Ông lại nói: nước Anh và nước Pháp mà không đồng tâm hiệp ý với nhau, thực là một vẻ rất hại cho cuộc hòa-bình trong thế-giới.

Lord Curzon thay ngài tại bộ Ngoại-vụ.

Ngày hôm thứ tư, Sir Robert Horne đã diễn-thuyết có nói về việc nước Nga. Ngài nói: Chánh-phủ Nga định thi-hành một cái chánh-sách cấp vốn cho các hiệp đi-bộ đến buôn bán ở nước Nga chứ không cấp vốn cho nước Nga.

Việc Đông-bộ xứ Áy-bá-lợi-á

Ngày 19 Mai tại cuộc hội-nghị Gênes có định rằng bản giao ước cứ theo như tình-thế các nước ngày nay mà thi-hành. Vậy cái tình-thế Đông-bộ xứ Tây-bá-lợi-á có động đến ngày nay không thay đổi. Chánh-phủ nước Anh chắc rằng hễ Nhật-bản có thể rút được quân ở Tây-bá-lợi-á về thì chánh-phủ ấy sẽ rút ngay.

Việc nước Ba-lan

Ngày hôm thứ ba, hội-đồng thành-phố thành Cracovie có thiết hội-đồng nghênh tiếp các viên xã-trưởng nước Pháp.

M. Skirmunt, ở Gênes về Ba-lan nhân dân rất hoan nghênh, nhất là ở thành Cracovie.

Quốc-trái Đại-Pháp: 3% 57 80 — 4% 1918 63 40. — 5% 1915, 1916 77 40. — 5% 1920 91 — 6% 1920 92

Bordeaux, ngày 28 Mai 1922

Quan Poincaré tại Londres

Các nam chúc nước Anh có mời riêng quan Poincaré sang Londres, thì trong hai ngày 17 và 18 này, quan sẽ sang Londres. Ngài và quan Thống-chế Pétain sẽ chủ tọa lễ kỷ niệm trận Verdun.

Việc ở Syrie

Nghị-viện xứ Grand Liban, do quốc-dân bầu-cử, đã hội-nghị kỳ thứ nhất ngày 26 Mai. Viên nghị-viện lão-thành hơn cả có đọc diễn-văn cảm tạ nước Đại-pháp, và tướng-quân Gouraud, Viên ủy có nói: nước Pháp mới bảo-hộ xứ Grand Liban có 18 tháng giời, mà dân xứ ấy đã được cử đại-biểu để bày tỏ ý dân.

Việc nước Trung-hoa

Tin Thiên-tân. — Lãnh thủy trung tuần-dương hạm của nước Anh tên là Carlow đã lên đóng ở Ching Wang-tao và ở Fehitaiho thuộc về miền duyên-hải phía Bắc nước Trung-hoa, để bảo-hộ tính-mệnh và tài-sản người Anh trú cư ở đấy, vì người Anh sợ rằng tân-binh của Trương-tác-lâm có gây nên sự rối loạn chăng.

Việc xứ Ái-nhĩ lan

M. James Craig, thủ tướng về chánh-phủ Bắc-bộ xứ Ái-nhĩ lan có nói rằng việc rối loạn ở Ulster là do hai cớ mà sinh ra: Một là tại cái phong-trào Cách mệnh do chánh-phủ Moscou gây nên; hai là do bọn trinh-thám của đảng Sinnfeiners họ kiếm cách làm cho trong miền Bắc Ái nhĩ-lan không chánh-phủ nào vững được.

Tại Thử dân nghị-viện

Từ hôm thứ ba đến hôm thứ bảy, tại Thử dân nghị-viện có thương nghị về cái chánh sách của nước Pháp đối với nước Đức. Có xem như cuộc nghị-luận mấy kỳ sau đây thì biên nay tại nghị-viện có hai cái ý kiến khác nhau. Theo như ý ông Daudet, thì cái chánh sách của Đại-pháp đối với nước Đức cần phải cương cường mới được việc. Theo như ý ông Marc Sangnier và ông Ferce, thì dùng một cái chánh sách ôn hòa có lẽ có lợi cho nước Pháp hơn.

Cái hạnh-phúc chính-đáng

Hạnh-phúc! Hạnh-phúc! Hai chữ đó như là một cái của quí vật là, người đời hằng ngày thường vẫn nức nở nhớ là một cái kết-quả cho sự sinh-tồn của người đời, làm cho bao nhiêu người phải khuynh tâm chú mục vào đấy, đem tâm-lực tinh-lực trong một đời mà theo đuổi cho đến khi lìa đời mới chịu thôi. Mà thực thế, đã là người sống ở trên đời là vì hạnh phúc mà sống nên không có hạnh phúc thì ai còn tưởng sống mà làm chi. — Như vậy thì cái hạnh-phúc của đời người ở đâu? Và thế nào là hạnh-phúc? Ở trong trường cạnh-tranh thế-giới này đã có loài người nào thực được hạnh-phúc chưa?

Có người nói: Bao nhiêu những sự hằng ngày người ta thường mơ muốn mà có phen được như ý sở cầu, thì là hạnh-phúc chi. Phải rồi, lẽ đó đã được như thế, không cần phải biện bác làm chi. Nhưng cái chủ-nghĩa nói đây, là vì sự mơ muốn được có hạnh phúc chính đáng mà nói bởi vậy cho nên khó, tưởng các nhà có lòng với thế-đạo, nhân-sâng lấy cái đó làm một vấn-đề khả tâm nghiên cứu bấy lâu nay.

Cứ lấy một cái thường tình mà nói, thì hạnh phúc là một sự thường, vì rằng ai nấy đều chen chân nối gót mà theo đuổi trên con đường chật vật cong queo, tức là con đường dục-vọng vậy, nào kẻ lấy quyền trong chức cao, làm bậc nhiều tiền làm hạnh-phúc; nào kẻ lấy của cao nhà rộng làm vẻ nguy-nga, làm hạnh-phúc; kẻ thì lấy lên xe xuống ngựa ăn trăng mặc lượn làm hạnh phúc không gì bằng, lấy những cái đó làm mục-đích hạnh-phúc cần người đời, được thế thì vẻ vang, không được thì sửa tủi, bởi đó mà cuộc đời xưa nay thường sinh ra lắm chuyện khất khe, trong một vùng không-khí mau-mản, đã vì đó mà gây nên biết bao cơn mưa sầu gió thảm, như thì tự sao gọi là hạnh-phúc được. Lấy cái tâm-lý của nhà triết-học mà xét đoán thì những cái đó gọi là *ác mình*, là *một đục*, là *độ-quá*, chứ không phải là hạnh phúc đích đáng. Vì rằng cái hạnh-phúc đó thuộc về phần vật-chất của từng người chứ thực ra về phần tinh-thần thì tuyệt-nhiên không có bổ lích được chút chi. Vả chăng đã là vật-chất thì cách sinh hoạt về vật chất càng ngày càng cao, đã cao thì sự nước muốn càng khó, muốn được thì phải tranh cướp nhau, đến nỗi mỗi cá thể sinh không quản gì, tự đem thân vào một nơi gai góc mà lấy làm yên, cái hạnh-phúc chưa thấy đâu mà cái khổ não đã thấy đến, thực đáng thương thay.

Nói rằng hạnh-phúc chính đáng, điều đó thực có cái ý nghĩa rất sâu xa, nhưng về bổn phận riêng của từng người đều có thể làm tới được, miễn là mỗi người đều biết bổ cái hư-tinh, cái vật-dục, cái ác quả là những cái hạnh-phúc giả đối nó đã làm cho tỉ mê mãn, cho đến bối rối, mà làm những sự hợp với lương-tâm của riêng mình, hợp với công-lý của thế-giới. Một nhà triết học đã nói: « hạnh-phúc chính đáng là ở sự đối với mình

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

và đối với người, đối với mình nên có cái lòng ấy-sinh, đối với người nên sẵn có cái lòng yêu mến ; xã-hội là vì mỗi người biết đem cái thân mình làm hy sinh mà tạo thành, cho nên văn vật trong thiên-hạ, đều không phải là của riêng của một người nào, thì không ai tự tư tự lợi được, không tự tư tự lợi mà lại sẵn lòng hy sinh, sẵn lòng yêu mến giúp đỡ người, thì xã hội nước nhà sẽ nên có nhiều cảnh tượng về vang, tức là cái hạnh phúc chính đáng ». Lại nói rằng : « người ở đời thường gặp phải nhiều sự thất ý và những nỗi khổ sở đau, ta chớ nên lấy đó làm hoàn toàn phải coi đó là những cái thang bậc cho ta bước tới cái mục-đích của đời người tức là cái hạnh phúc ». Lời nói ấy thực có ý vị lắm thay, thực là một cái câu hiện chỉ cho người đời nhận đó mà tìm hạnh-phúc vậy.

Rồi có đến xã hội ta, trong khoảng ít lâu nay, là kể từ khi phong-trào Âu, Mỹ tràn sang, bao nhiêu cái hạnh-phúc văn-minh của người đã xuống thử chân cả rồi, thực lại đến ta làm cho nhiều bạn quốc-dân choáng mắt mê hồn, đều mực đã mất lòng hám mộ ước ao muốn cho cũng được cái hạnh-phúc như người ấy. Lẽ đó rất phải, không những là lòng xu-hướng đương tự có của nhân-loại mà thực ra cái sự thế của xã-hội nước nhà cũng phải thế, vì có sớm mà được cái nọ thì phúc mới có cơ bền vững được, về cái lẽ đó ta chẳng cần kiến thức cũng tỏ biết là lẽ đương-nhiên. Nhưng cứ ấy cái hiện-tình mà xem xét thì cái sự mưu của hạnh-phúc ấy, lại có nhiều sự đáng ngạn ngùi vì học-thực, gặp sao nấy vậy, người mù ăn cơ, mắc ấm, ngã kỵ. ở yên, không còn biết cuộc đời ra thế nào nữa ; không những thường không lo bồi-bổ cái hạnh-phúc mà chẳng cũng không biết thực hạnh-phúc là cái gì, ta chỉ nói về những hạng người tự nhận mình là thức thời đạt thế, tự nhận mình là người mưu cầu hạnh-phúc cho cả một nhân quần, mỗi miệng nói ra, trường-chừng như có chi hy-sinh ta, nhân hại, lòng yên miễn rất yên đành, cái hạnh-phúc trong lai cũng cố-nhiên có lẽ cũng đề nên kết quả. Nhưng nơi một đằng làm một lẽ, cái mục-đích thấy nhan-nhản tiu thập lại đã dâu, vị người thanh ra vị mình, cái nước thành ra vị nhà, cái lòng công ích công ai, đời tự làm cái lòng tự tư tự lợi. Ôi ! nếu như vậy thì cái gì quả vẫn là sự hư-vinh vật-dục và sự quỉ đó ma thôi, chứ đâu bảo là hạnh-phúc chính đáng ? sao nói được là mưu hạnh-phúc cho quốc-dân ?

S. B.

VĂN UYỂN

Bài văn châu tế có vẻ lễ Cầu tượng

Than ôi !

Trời đất định số, sự tử sinh sinh là cuộc tự thường.

Cỏ cũng như cây, nỗi lý biệt biệt-ly nhân xiết nhỏ.

Nghìn nỗi đắng cay, một tôi thảm thở.

Nhớ có xưa :

Tình nết thảo hiền, đông nghi đoan nhã.

Chữ làm-lòng vẫn đẹp đi-hiền. Nền từ đức tự trời phú thụ.

Sinh trưởng nhờ cơ đăng thì tiết, tuổi mành tăng quen nếp như ai.

Ta quy giữ đạo tao-khang, tay chẳng mà làm nên giàu có.

Mến phượng sẵ loan chen tiếng sắt lồng cầm.

Vườn lạn quế mong có hoa có nụ.

Năm canh người lẻ-loi bóng tỏ.

Gắm sẽ tử-sự tiện định, hiềm vì cang tử tức kiếm hoi.

Một dạn chửa bé học-hành, may tới hội trường vẫn gặp kỳ,

Giồng cây đã tới ngày ăn quả, nào phủ, nào thợ nào khang,

Mong chóng-vánh đến lúc lộng thần có hay,có tài, có đỗ,

Lúc có trẻ đang nông gia thất, thức khuya dậy sớm, lớp nghiệp sinh ca.

Khi có giá giữa nơi gia-đình, trên kính dưới nhường, ngoài long trong họ.

Đặt tuổng ý ở điền,

Sửa nhà tính tế.

Phận sẽ tiền mẹ vui noan-tử, ai rằng sinh gái như nhau.

Về nhương đàng học cạnh thư, người được ngờ như gửi gắm.

Gặp cơn vận hạn trời nào có phụ.

Lòng xem dạ bết, chết hay lam mà rất mực kiên trinh,

Tóc bạc đa mồi, tiếc nay thọ sẽ tới trăm năm.

Giấc nam-thương bên ngoài bốn kỳ, lẫn hương nghi ngát đượm nghìn thu,

Giòng họ Lê sẵn tấp từ đường, bia đá lạc ghi lưu vạn cổ.

Vẫn tưởng tuyết in ngọc trắng, cuộc nhân sinh còn lắm lúc thanh nhàn.

Nào ngờ gặc tinh kẻ-càng, vàng gai-hóa cũng ai nơi vớt sẽ.

Thương ôi !

Gợi tả lệ tiền thơ,

Ngọn đèn trước gió,

Bảy mươi bảy năm sao sẵng hem ba tuổi nữa, cho ai cầu tuổi non năm.

Qua chạp trước tiên đến tháng chạp năm nay, vừa đầy một giỗ.

Đang tiết quý đông,

Cuối năm mưa-ngâu,

Ghẽ sắc sầu-thảm-thêm mỗi, thao lê rầu-rượng.

Ngờ-ngẩn trước chuốc lời tuần, đăng lên tinh-cảnh.

Vắn-vơn mấy chữ, chắt giải bày một tấm ái tu

Gợi tả đức hàng, ước thảo đến nghìn trang tử phú.

L Y M Sao lục

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 29 Mai này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0$40.

Lễ Hưng quốc khánh-niệm tại Hà-thành. — Hà-thành ta ngày Hưng-quốc khánh-niệm, tuy không mở hội rực rỡ như ở các tỉnh, nhưng cũng nhiều hội kéo cờ và chăng đèn trọng rất trọng thể thứ nhất là hội Khai-trí, hội Trí-tri và hội Tri-hóa.

Lịch sự nhất là hội Khai-trí, chung quanh nhà có treo thi kéo sau sắt xem lên với cờ vàng, ở trên mái thì đèn điện thắp sáng như sao sa, đứng ở bờ hồ mà coi thật là ngoạn mục.

Nhân ngày lễ khánh-niệm, hội Trí-hóa ở đường Rollandes có mở cuộc ca nhạc rất vui vẻ và có mời các viện hội và mấy nhà thân hào trong thành-phố đến dự hội.

Hội trí-hóa buổi tối hôm qua lại được dịp tổ cho ta một lần nữa rằng các viên-hội nhiều ông rất là tài-tình trong nghề ca-nhạc. Hội có thết nước trà và các thứ bánh Annam ta. Trước khi giải tán ông Đỗ-đình-Khan là hội trưởng có nói mấy lời cảm ơn, cử tọa đã nhận-giấy mời của hội mà đến dự, cuộc nhạc đông như thế. Mãi qua 10 giờ khách mới ra về, cảm các viên hội thì ở lại đàn nhạc đến quá nửa đêm mới giải-tán.

Hoàng - thượng tại Saigon. — Trong mấy số báo trước báo báo đã thuật qua việc Hoàng-thượng ngự qua Saigon rồi, nay lại được tin ở Saigon gửi ra nói tường tận lúc ngài tới nơi như sau này :

« Trước khi tàu *Porthos* tới bến Saigon, trời trời muốn mưa, mà người đứng đợi ở chung quanh đông như kiến, các quan chức và các thân hào đều tới đông đảo để cung nghênh long-thuyền, cũng như ngày hội quan thống-chế Joffre, không bao giờ ở bến tàu người ta đông như thế, khi tàu cập bến tuần cảnh khó lòng mà đẹp nổi. Tư bến tàu về đến phủ Toàn-quyền thì linh tây đạo thuộc địa thì 11 đứng dàn ngồi dọc đường.

Lúc 2 giờ kém 5 thì quan Thống-đốc Cognacq cùng với quan chánh-văn-phòng ngài đi xe-ô-tô tới nơi, đứng trước xe có một toán kị-binh thuộc địa phòng thủ thì năm rồi sau đến xe ô-tô của bà Thống-đốc và các xe quan Annam.

Đúng 2 giờ thì tàu *Porthos* kéo cờ vàng bắt đầu vào bến Saigon. Sáng đại-bác ở tàu *Montcalm* nổi 21 phát mừng, rồi đến năng quan-sa của phòng thủ cũng đáp chào.

Mãi gần 3 giờ tàu mới ghé vào bến thì quan Thống-đốc với các quan đều xuống tàu cung nghênh Hoàng thượng.

Phương nhạc binh thổi bài quốc-ca, linh đều bồng súng chào, Hoàng-thượng cùng với quan Thống-đốc Cognacq lên xe trước, Đông-cung Hoàng-thái-tử cùng với quan Khâm-sứ lên xe sau đi về phủ Toàn-quyền.

Quan Toàn-quyền đi Haiphong. — Cái chương-trình của quan Toàn-quyền trong mai ngày tới thành-phố Haiphong định như sau này :

Ngày thứ hai. — Từ 7 giờ đến 9 giờ sáu, đi chơi thuyền ở dưới sông. Tiếp các ông hội viên thành-phố và hội-viên phòng thương-mại. Thăm nhà máy sợi.

9 giờ 45 đến 11 giờ tiếp hết các nhà công-thương hay là những nhà nào muốn đến thương thuyết hay là đệ chạp ngài.

15 giờ 30 đi xem các việc công-tác đang làm ở thành-phố.

17 giờ đi thăm hội Thể-dục. Đi chơi thể sọa và thăm các dinh mới ở Đồ-sơn.

20 giờ xem chèo tối.

Ngày thứ ba. — Từ 8 giờ đến 11 giờ 47 đi thăm nhà máy xi-măng, cơ khí, công-ty, xưởng làm tiêu, tranh, thăm Sáu-kho và hội Viễn-đông chế biến bọc chất, xưởng Chiris làm nước hoa.

12 giờ tiệc tại tòa Đốc-lý.

Chiều mai quan Toàn-quyền đi về Hà-nội.

Hội đồng bảo-hộ. — Hội đồng bảo hộ đã họp chiều hôm thứ bảy tại phủ Toàn-quyền, có quan Tổng-sứ Monguillot chủ-tọa. Hội đồng xét những vấn đề này :

Tên Ngô-quang-Khánh Nguyễn-đình-Liên, Hoàng-việt-Niên bị Hội-đồng đề phòng kết án xin giảm án.

Bị-cáo Nguyễn-v-Bích tức Bảy, Trần-v-Trà tức Xuân, Ng-v-Cuốp bị tòa Đại hình xử tử xin chống án.

Việc đòi nhà cửa với việc xin giảm tiền thuê tường công bọn ở Mọi-ở trong phố ở Đồng-hoa (Trung hoa) giáp tỉnh lỵ sở hành chính hạnh.

Sửa đổi lại hai tờ nghị định về việc công-sản ở Nam-định, văn văn.

Chương-mĩ hội tỉnh. — Hội-đồng Chương-mĩ hội-tỉnh trong năm 1922 có quan Phó Toàn-quyền làm hội-trưởng và các viên chức sau này làm hội-viên : M. Phạm-văn-Khuê đảm đề khám ở Hanoi, Lê-Toàn, bán đồ bạc ở Hanoi, quan tổng-đốc Phạm-v-Thọ tỉnh Nam-định, M. Ng.-v-Xoán, chủ đồn điền ở Hưng-yên. bốn ông hội-viên đều có Chương-mĩ hội-tỉnh ngoại nhi cả.

Cuộc thi thơ. — Cuộc thi thơ các cô Nữ-lưu Quảng hiện nay đến *sơ, phúc, giám* đã chấm xong cả rồi, chỉ hoàn chiếu hôm nay hoặc sáng ngày mai sẽ đến đấu chữ. Đấu chữ thì có bốn cụ lớn : cụ lớn Tuần Nguyễn Hải-dương Tổng-đốc hưu-trí thưởng-thư Nguyễn-năng-Quốc hưu-trí thượng-thư Nguyễn-hữu-Bài hưu-trí Nguyễn-tấn-Cảnh đại-nhân ; quan nguyên Hà-đông thương-tá hưu-trí, Nguyễn-duy-Tuiện đại-nhân ; và quan Hồng-lô hưu-trí Đỗ-tế-Bồ. Bốn cụ lớn cho hội duyệt rồi cho điểm-số hoặc cho *ưu, bình, thứ* vào văn. Cứ theo lối thi-cổ Hương điểm-duyệt họp tại nhà công-quán bộ Kinh-trí tiền-đức lần thứ nhất thì chỉ những bài nào cộng các điểm-số của *ưu, phúc, giám* mà số trung-bình từ 7 điểm trở lên mới được đến đấu chữ, nay ông Ng-v-Luận là quản-lý bản báo xin Hội-đồng gia ân cho những quyền nào có hai điểm phê 6 điểm hoặc là một điểm phê 7 điểm, cũng được đến đấu chữ cả; đề khích lệ thi.

Hội-đồng địa chất học tại thành Bruxelles. — M. Jacob, giáo-sư tại Cao-đẳng-học việt-nhân Toulouse, sang chức chủ-sự sở Địa-chất học Đông-pháp thì nay cử đi làm đại-biểu cho xứ Đông-pháp tại Hội-đồng liệt-quốc thảo-cứu về địa chất học sẽ họp tại thành Bruxelles, nước Bỉ trong tháng Août 1922.

Các binh lính tàn tật đi hầu xa. — Quan-quyền Toàn-quyền vừa mới chuẩy-y đạo nghị-định giảm giá tiền cước cho các binh lính tàn tật đi về tàu tật, đi các đường bộ hay xe ở Đông-pháp như sau này :

Các binh lính thất bồi về tàu tật ít ra cũng 25 thành, thì ở các đường xe-lửa của thuộc-địa trung bắt cứ hạng-nào cũng được giảm theo như lệ sau này :

Những người tàn tật từ 25 đến 50 thành thì được giảm tiền mua vé 1/3 (50 /.).

Những người tàn tật từ 50 thành trở lên thì được giảm bảy mươi phần trăm (70 /.).

Người đất người tàn tật 100 thành thì được đi không tiền.

Các sở khử lỏi cũng được giảm như lệ nói trên kia.

Những binh lính tàn tật hễ có trình nhà hay sở nào cái thẻ riêng thì mới được giảm tiền như đã nói trên kia ; hễ lấy 5 Xuất-kỳ do quan Thống-đốc phát và các xứ bảo-hộ thì do các quan Thống-sứ, Khâm-sứ phát cho.

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay tòa án Trừng-trị xử những việc sau này :

Tiền tiêu của chú. — Tên Nguyễn-tuyển Q. 1 tỉnh công cho bà Vũ bán thì bị 6 phố Trung-tiêu của chú 8 p. 91 phải phạt 3 tháng tù và 25 quan.

Ăn cắp. — Tên Nguyễn-thị-Can p ải p o 6 tháng tù và tên Ng-văn-Cát 1 năm tù, mỗi người 25 quan.

Tòa án Đại-hình. — Sáng hôm nay tòa án ấy mới họp để xử về việc giấy bạc giả như sau này :

Ngày 27 Septembre 1921 một người đàn bà tên là Nguyễn-thị-Thu tức sở Tương-chính Nam-định mua thuốc phiện giá 97 cái giấy bạc 2 hào mới, ngày ấy Ma-Cầu thư sự sở ấy xem thì thấy là giấy giả liền tới hỏi giải ra sở Cẩm, sở Cẩm xét thì biết là giấy bạc giả ấy của tên Tsan-hương-Sy là người Khách ngụ ở đền Hội-quán vì khám ở buồng tên ấy bắt được 404 cái giấy bạc bạc giả liền ấy khai là của một người Annam gửi có đến chữa lệ ở khỏi có phần nào ở buồng tên giấy bạc ấy, song bắt những người ở đền ấy đều khai không thấy ai đến chữa thuốc cả. Lên ấy đã mua thuốc phiện ấy của người đàn bà ấy, như thế thì đã rõ tên ấy đã tiêu giấy bạc giả ở xứ Bắc kỳ ta nhiều lắm rồi.

Tên Tsan-hương-Sy chưa cai án lần nào.

Tòa xét xong tết án phạt tên Tsan-hương-Sy 5 năm tù đồ và 500 quan.

Hôm 4 Mars 1922 tên Ng-thị-Hai tức Sinh-lợi bán hàng cho đền mà giấy thép Nam-định mạn mắc-đa ăn với giấy 20 đồng rưỡi giấy 5 đồng rưỡi một đồng. Trong số giấy 1 đồng có một cái giả làm rất vụng, giá người không được mảnh trong thấy cũng biết ngay. Ở ịc chủ sự mua giấy thép cho giải thị Hai ra sở Cẩm. Hỏi thì thị ấy khai không biết cái ai trả vì hàng có đông khách đến mua, trước khi ra giấy thép mua mảng đa đã soạn tiếp một cái giấy 1 đồng nhòe và không giống nang không biết là giả. Như thế đủ tỏ bị tên thị Hai biết giấy giả tham lợi mà cất đem tiêu.

Tòa tha tội cho tên Ng.-h-Hai vì xét ra vì ấy không biết cái tiền cái giấy bạc giả ấy.

Ngành Học-chính. — Các viên giáo-học và nam nữ sư giáo tập-sự có tên sau này đều được thăng chức.

Lên giáo-học hạng nhất :

MM. Phạm-v-Lợi, Hà-v-Quy, Trần-v-Hiến, Đặng-ngọc-Phong, Phạm-v-Quang, Ng-v-Thọ, Ng.-xuân-Quy, Hoàng-Cửu, Ng.-Tuấn, Ng.-v-Đề, Phạm-v-Nghị, Ng.-v-Hiếu, Phạm-bá-Luyện, Trần-Ninh-Tuế, Phan-n-di-Bách.

Lên nữ trợ giáo thực thụ hạng tám :

Mmes Phạm-thị-Hoàng, Tống-thị-Nhi, Ng.-thị-Gia, Lê-thị-Chung, Lê-thị-Hồng, Ng.-thị-Quỳ.

Lên trợ giáo tập-sự :

MM. Trần-văn-Khan-văn Hồ, Đặng-đình-Thưng, Võ-Hy, Bùi-Đan. M. Ng.-v-Lang, quản ở Yên-bay được bổ trợ-giáo phụ-hiệu lương mỗi tháng 20 p.00 tại Sơn-la.

Nghỉ dưỡng sức. — Mme Trần-thị-Bính, nữ trợ giáo thực thụ hạng nhì ở trường Nữ-học Haiphong được phép một tháng nghỉ dưỡng sức tính cả lương kể từ ngày 23 Juin 1922.

Thuốc giả. — Bản quán được tin rằng một nhà kia ở phố hàng Thuốc-bắc lâu nay chế làm kỳ-linh và thuốc giun giả bán buôn cho phường đem về ở các chợ nhà quê bán lại. Được tin ấy bản quán có cho người đi mua mỗi thứ mấy viên đem về xem thực hư thế nào thì thấy các viên thuốc giun và kỳ-linh giả ấy làm khéo lắm, trông giống như thuốc giun và kỳ-linh thật, chỉ khác rằng thuốc làm toàn bằng bột cả, chứ không có thuốc thật. Thuốc giun thì làm bằng bột với đường, mà thuốc kỳ-linh thì làm bằng bột với nọc rắn, mà nọc rắn thì không biết lấy đâu mà có được như thế, nên chắc là bằng bột với nọc rắn giả mà thôi. Thuốc ấy bán được rất nhiều, thì không biết bao nhiêu người đã phải mắc phải thuốc giả ấy rồi. Vậy bản quán xin nói để các nhà mua thuốc nên cẩn thận kẻo mua phải thuốc giả, bệnh chẳng thấy khỏi lại thấy nặng thêm, sau là xin khuyên nhà ấy bỏ cái nghề lên mạt giả đối ấy đi, một mai được lời, mà bị tù bao nhiêu ngày chết cả vào đó, và cái tội làm đó giả may trong hình luật cũng nặng lắm. Việc này đến tai sở Cảnh sát tất sẽ phạm pháp sẽ phải tội chó không sai.

Kỷ-niệm các nhà tự-tử. — Tòa Đốc-lý Hà-nội mới có quyết định kỷ-niệm danh-hiệu những người anh-hùng ; ở Hà-nội tuyển sinh trong tỉnh đại chiến 1914-1918 mới rồi có 2 người không trở-lại đây là cái chắc.

Vậy quan Đốc-lý có lời bá-cáo để các gia-quyến, của các nhà tự-tử, hoặc là các nhà trước kia các nhà ấy, có chân, hoặc làm công hoặc ngày sau có dùng các nhà tự-tử, hoặc là những nhà tự-tử sắp tới đây, bọ, gây sinh, cái duyên sự tử làm sao các nhà ấy quyến sinh, cuộc thăng, và chỗ các nhà tự-tử ấy an nạn, thời gửi đến tòa Đốc-lý trước ngày 21 Juin này. Hết kì nhận tin.

(Còn trong thơ bổ, sẽ đề sau).

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài đuyệt-báo rằng : phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes), chớ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giấn thư (timbres-poste), tức là 0$10 (0$04) trở xuống, chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

Ba-la-gia-toàn Tập-trước

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả : NGUYỄN-BÁ

Rồi hai chàng thúc ngựa ; con ngựa nhận được phép, lồ ý vui mừng, phóng một thôi hai dặm thẳng. *Đại-la-nhan* rằng :

— Đến *Ba-lê* !

Thế rồi, hôm sau *Đại* cùng đến kinh đô, đi cả thảy mất mười ngày.

Viên trung-sự xuống ngựa trước một cửa hàng phố *Long-ba* hiệu *Cái-chảy-vàng*. Một người, bỏ mặt lưỡi cưỡi, bàn tay to lớn vuốt bộ râm mép đã tỉm tỉm vui sợi bạc, nhác thấy con ngựa và thì mừng rỡ, mà reo lên rằng :

— Vẫ-ni ! Ái Vẫ-ni đó ư !

Đại-la-nhan vào trong nhà hàng mà trả lời rằng :

— Chào *Ba-lăng-sê* !

Ba-lăng-sê gọi rằng :

— Mau mau, đứa nào giắt ngựa ông *Đại-la-nhan*, đứa nào dọn phòng ông nghỉ, đứa nào dọn bữa tối cho ngài !

Trẻ nhà hàng vội vã cửa, nào làm việc nấy. *Đại* tỏ nhan rằng :

— Cám ơn *Ba-lăng-sê* ! Ta chào các con !

Ba-lăng-sê rằng :

— Ông cho phép con gái, cô-phê, đường và nhờ ông đi đi, nhà ? Bây giờ đến dinh quan Hộ-bộ ai nhà. Chỉ một lát là xong, sau sẽ vào hầu ông ngay, ông cứ tự chống đùng bữa tối.

Đại-la-nhan rằng :

— Làm thế nào thấy trò ta ăn một mình thôi, ta cần phải nói chuyện với con.

Ba-lăng-sê nhìn chỉ cô một cách rất có ý vị. *Đại-la-nhan* rằng :

— Ô ! Con khoan tâm, chuyện nầy chỉ có vui thôi.

— Càng hay ! Càng hay lắm ! . . . Bẩm *Đại-la-nhan* thì không cần nói gì cô-vàn trong hàng ngôi nay lên mặt đồng nói chơi, mà xem sét mới chỉ. Cửa hàng ấy thật làm đỏ bàng, chẳng thiếu thức gì, người sắc những mỉ giảng lối, quê sức, bộ-việc bộ làm cho *Đại-la-nhan* cũng phải tắc lưỡi. Lúc trẻ nhà hàng được đông tòa một việ vì chiến-thương đi-nam, trong ấy đội Ngự-lâm pháo-thủ bắn vận nhà vua. thì lấy làm mừng rỡ, mà làm việc một cách nhiệt thành nhu lí điên cuồng và tiếp khách một cách vội vàng nhi không thiết khách. *Ba-lăng-sê* vừa tỉ u tiền. vừa tính số, chốc chốc lại lối một vài câu rất lễ phép với chủ tí *Ba lăng sê* tiếp khách thì nói nắp ! , ra bộ làm cao, tuy với ai cũng tiếp đãi tử tế, nhưng chẳng cần ai, thật là một bậc lái buôn giàu có vậy. *Đại-la-nhan* ngồi ngắm cái kiểu cách ấy mà vui lòng-sự vui lòng ấy sau này ta sẽ giải. Toàn đến đến tối lại. *Ba-lăng-sê* mới đến *Đại* cùng vào một cái buồng riêng ở gác. Nhưng gọi chẳng-ở-nhữ-ở hôm chẳng chịu, ở giữa bố một cái bàn đọn sẵn để hai người ăn cơ rất trầm. *Đại-la-nhan* nhân lúc ngồi cho mà ngắm cái bộ mặt *Ba-lăng-sê* cách một năm trời không gặp. Gã *Ba-lăng-sê* tính chẳng ấy bụng có thật tốt, phương mặt chưa bị ; Cặp mắt sáu sắng vẫn còn long-lanh sáng tinh đưa đi đưa lại rất nhanh. Cái mặt tròn, mũ thường đẹp các cô tiểu hàng nơi thì làm tình một người ưa cho đẹp đẽ, vậy mà nếp nhăn chưa động tới hai cái gò má đỏ ra, lộ ra đã được vẻ thản-lam, và cái cằm phì nhiêu, đã ra người tinh quan-ẩm ăn-uống. *Ba-lăng-sê* ngợi trong phòng ăn lồng bộ và nam ngoài cửa hàng. *Ba-lăng-sê* thết chủ một bữa ăn thường, như ở thời là một bữa ăn *Ba-lê* ; thịt quay trong lò bánh, rau nhiều, *sa-lách* với đồ nước khoản ngay ở cửa hàng lên. *Đại-la-nhan* cũng rất lấy làm vui lòng vì anh hàng tạp hóa lối trong khe ra một chai rượu *Ân đa* là thứ rượu *Đại-la-nhan* công vẫn thích uống xưa nay. *Ba-lăng-sê* giữ chai rượi một cách rất trọng mà rằng :

— Xin kia, thưa ông, con cũng rượu cũ đây ; ngày nay lại được ông nâng rượu của con thì thật là phúc đức của nhà chúng tôi.

— Ừ, nhờ trời, anh *Ba-lăng-sê* ơi, ta mong có được uống rượu này lâu, vì-nay to đã-tránh.

— Rành ! Ông được nhẹ nghỉ, thưa ông ?

— Ngủ ở đợ !

Ba-lăng-sê ngạc nhiên rằng :

— Ông tử chức việc rồi chăng ?

— Phải, tử rồi.

— Thế nhà nước ?

Ba-lăng-sê hỏi to như vậy, vì không ngờ rằng nhà nước đã bỏ rơi một người công.

— Nhà vua đã không dùng ta nữa. Nhưng thấy tớ tớ đã ba-mươi, bên nay mới tính nghỉ ngơi, để tận hưởng cho là quãng cuối của đời. (Còn tử-tế) mà khá mỏ tai ra.

— Con xin mở.

Rồi *Ba-lăng-sê* cười một tiếng có vẻ thực thà hơn ranh mãnh mà mở một nhai truyện thăng.

— Mà phải để là con đến chỗ !

— Ô ! Khi ông đã khỏi nói điều nữa, ông cứ nói thực đi, thưa ông.

— Giờ đến là con là cám ơn, *Ba-lăng-sê* ơi, và là dám mong chiếc chẳng nó hơn nữa. Trước hết, là hãy bỏ chuyện tôi chính . Tiếp bọc của thầy trò là khỏi nói đến nữa, ông cứ tin thế đi.

— Khá lắm, thưa ông. Sẽ hai vạn lạng ông gửi con đó, con vẫn để làm vốn buôn bán, được chín phần lãi, cho xin biếu ông hết phần ; ấy của hàng nhà chàn là nhờ ông cả.

Vậy mà sao hàng lắng nhớ ?

— Sang xưởng làm, thưa ông. Ông mang thêm tiền cho con nữa ?

— Còn hơn thế . . . Nàng mi-cô-cần đến nữa chăng ?

— Ơ ! mà không. Giờ ai quản đem tiền cho con bỏ lỗ được cái phần nghề hoàn hảo.

Rồi ai vào ấy cười rất.

— Các cũng làm nghề hàng bao đã chắt . . . Con nhà ông ấy, con cho những người không có tiền ; thì tức là tiền bỏ tay.

— Không cho tay là thế ? . . .

— Ơ ! Tuan ông, thật là lời trước con đã có người mới ra phố hai tiền về việc ấy.

Đại-la-nhan rằng :

— Trời ơi ! Đã làm hàng bao giờ đến đó vậy !

Ba-lăng-sê rằng :

— Tiền mười ba phần non đấy ! Ấy tính con như thế đó.

Đại cũng rằng :

— Lấy mười hai phần chớ, của thì gọi là, hơn thường, liền bà.

— Ông đợi nhất lắm, thưa ông. Nhưng có ! việc của ông ?

— Ta ! *Ba-lăng-sê* ơi, việc này đối mà nói là hai việc. Thì không biết bao nhiêu người đã phải mắc phải thuốc giả ấy rồi. Vậy bản quán xin nói để các nhà mua thuốc nên cẩn thận kẻo mua phải thuốc giả, bệnh chẳng thấy khỏi lại thấy nặng thêm, sau là xin khuyên nhà ấy bỏ cái nghề lên mạt giả đối ấy đi, một mai được lời, mà bị tù bao nhiêu ngày chết cả vào đó, và cái tội làm đó giả may trong hình luật cũng nặng lắm. Việc này đến tai sở Cảnh sát tất sẽ phạm pháp sẽ phải tội chó không sai.

Kỷ-niệm các nhà tự-tử. — Tòa Đốc-lý Hà-nội mới có quyết định kỷ-niệm danh-hiệu những người anh-hùng ; ở Hà-nội tuyển sinh trong tỉnh đại chiến 1914-1918 mới rồi có 2 người không trở-lại đây là cái chắc.

Vậy quan Đốc-lý có lời bá-cáo để các gia-quyến, của các nhà tự-tử, hoặc là các nhà trước kia các nhà ấy, có chân, hoặc làm công hoặc ngày sau có dùng các nhà tự-tử, hoặc là những nhà tự-tử sắp tới đây, bọ, gây sinh, cái duyên sự tử làm sao các nhà ấy quyến sinh, cuộc thăng, và chỗ các nhà tự-tử ấy an nạn, thời gửi đến tòa Đốc-lý trước ngày 21 Juin này. Hết kì nhận tin.

(Còn trong thơ bổ, sẽ đề sau).

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài đuyệt-báo rằng : phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes), chớ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giấn thư (timbres-poste), tức là 0$10 (0$04) trở xuống, chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

ĐỒNG-HỒ
VỎ KẾN
BẢO HÀNH 6 NĂM
Máy chạy tốt nhất bằng
Có cả công dây cót bằng giá rất đẹp
Giá..... 5 $ 75
BÁN Ở HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul-Bert. — HANOI

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng các bản-hiệu đến khi đi mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ ra lắm ra không đỡ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-ký ba chuông mà ở ngay giữa phố Trang-tiền, số nhà 82 Hanoi.

Nay kính,
Ed. MONTÈS.
(82 Rue Paul Bert Hanoi)

KỂ PHẢI ĐAU

Hay hỏi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quên ăn đã chữa thuốc không ; phải dưỡng, hoặc là đã không chữa chút nào cả : nay hỏi những người phải đau khí quên đã kinh niên, hoặc phải lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tồn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền đời cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế mà các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc là năm nữa giống Nam Việt tiêu đi hết, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì cái sinh con cái yếu ớt, gầy mòn hôi.

Hỡi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì các bệnh đi mới được.

Vậy có việc làm, có o hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 82, *Paul Bert Hanoi* mà bán một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, cũng một lọ thì thấy khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0 $ 90
Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai là . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU
Một lít. . . . . 12 f. 00
Bộ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tùy theo giá bạc khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 80

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 2 f. 45
Và 30 0 $ 70 đến 0 $ 80
Sâm lọ. . . . . 2 f. 50
Bộ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết
« LE REMÈDE KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11 f. 50
Bộ 1 $ 20 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc nước thần-hiệu bổ huyết
Một lọ . . . . . 11 f. 40
Bộ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh hồi dịch như bệnh grippe hoặc cảm, về mùa hay thường hay bệnh người ; hắt hơi bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì khỏi.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc nầy rất thần-hiệu để cứu kẻ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ sẽ uống một viên với nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì nằng rõ nhiều nước nóng và ở người cho nằng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bán-chỉ MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

sĩ bản-xứ sinh ở Hanoi mà trong khi thi bỉnh có tên trong sổ bộ Hà-nội hoặc là tự ý đến thi cùng với Pháp du quốc chiến-tranh. Hạ là những nhà tư-sĩ trí ở Hanoi trong khi thi bỉnh hãy là khi đến bản"

Thi bằng Sơ-học Yếu. Sáng hôm nay hồi 8 giờ tại trường học Sinh-tử đã mở kỳ thi bằng Sơ-học Tây (certificat d'études primaires au titre français).

Các đầu bài thi sáng hôm nay như sau này :

Âm-tả

Souvenir de l'année terrible.

Je m'étais endormi dans le wagon tout à coup la secousse d'arrêt me réveilla. J'ouvris les yeux : le train venait de s'arrêter au milieu d'un paysage charmant. Une rivière coulait à côté du chemin de fer, claire, autour d'une île verte et gaie. Le vent s'apaisait et mettait d'accord tous ces bruits heureux dont se compose la rumeur des plantes, le tintement des clochettes semblait percer le murmure des abeilles les derniers papillons se rencontraient avec les premières grappes ; la douceur du soleil était inexprimable ; la vallée était admirable et tranquille, le ciel bleu était comme posé sur un aimable cercle de collines.

Tout à coup un voyageur demanda : Quel est cet endroit ci ?»

Un autre répondit : «Sedan ».Je tres saillis. Ce paradis était le sépulcre.

Vấn đề. — 1o — En quelle saison de l'année, l'auteur décrit-il la nature ? A quoi le reconnaissez vous ?

2o — Que vous rappelle le nom de «Sedan» ? Expliquez : « Ce paradis était le sépulcre ? »

3o — Donner la fonction des mots : se (dans se rencontraient), claire, admirable.

Bài luận Pháp văn

Faites le portrait d'un enfant qui manque d'ordre et de soin. Parlez de ses vêtements. Montrez le : 1o — à la maison : 2o — en classe. Quelles sont les conséquences de son défaut ?

Chiều hôm nay thi các bài sau nầy :

Cách trí

A quoi servent le poumons ?

Quelles précautions prenez-vous pour qu'ils fonctionnent bien ?

Tous les animaux en ont-ils ?

Que faites-vous pour éviter la plus dangereuse maladie des poumons ?

Bài tính đố

1· Un sac de blé de 150 litres pèse 118 kilog. ; quand on le réduit en farine, il perd les 0.17 de son poids. Avec 3 kilog. de farine, on fait 4 kilog. de pain. Combien fera-t-on de kilog. de pain avec 6 hectolitres de ce blé.

2· Un ouvrier, qui gagne 2 francs par heure et qui travaille 9 heures par jour pendant 300 jours de l'année, place ses économies annuelles à 5 ... et retire 21 frs. d'intérêt. On demande ce qu'il dépense par jour.

Số học-sinh lấy Nam ông thi được là :

Nam-ban : 103 người ;
Nữ-ban : 46 người.

Việt-Nam thanh-niên hội. — Đến tối tức nằm 1er Juin hồi 8 giờ hội Việt-Nam thanh-niên (Foyer des étudiants annamites) sẽ họp đại hội-đồng tại nhà hội-quán hội Khai-trí-tiến-đức. Các việ : sẽ bàn là :

1o Bàn cử tòa trị sự nhất định.
2o Bàn cử các tiền hội đồng.
3o Việ : cho các học-sinh người lấy lại vào hội.

Trường Tư-thục

Trường Quảng-văn ở phố hàng Buồm số 2o nhóa bảy giờ có những lớp sau nầy :

Ban Sơ-học (Cycle primaire) cours supérieur, cours moyen, cours élémentaire, cours préparatoire, cours enfantine) học ban ngày.

Ban Thành-chung (Cycle complémentaire) 1re année và 2e année, học buổi tối bắt đầu đạy từ 5 h. 30, còn 3e année sẽ mở sau.

Hội lớp đạy để thi thu-kỳ các ngạch nhà nước học buổi tối bắt đầu từ 6 h. 30

Một lớp để thi vào trường Bảo-hộ, lớp nầy chỉ mở trong mấy tháng hè mà thôi.

Trường Quảng-văn có nhận Lưu-học-sinh (Pensionnaires) có để giường cho năm chục Lưu học-sinh, mà mấy ông trông nom về việc ăn uống và tinh nết học-trò là những ông đã có tuổi và đã có tiếng trong giới-hạnh nên ông bà nào có gửi con ăn học ở trường không phải quản ngại lo lắng điều gì.

Ai muốn học hỏi hỏi cách thức nhà trường xin cứ đến hay viết giấy lại trường Quảng-văn Rue du Sucre số 26

Việc đám tại « Vigilante » ở Namkỳ. — Chiếc tàu *Armand Rousseau* đi cứu tàu *Vigilante* ở Namkỳ. — Chiếc tàu *Vigilante* ở Namkỳ đi cứu tàu *Vigilante* ở Nam-kỳ, mang được 13 người thủy thủ của tàu ấy về. Còn 13 người khác thì ở lại đó để trông nom những đồ đã cứu với được. Hôm nay tàu *Armand Rousseau* lại đi, cùng với chiếc tàu *Vigilant* và quan Thanh-tra thương chính đến khám xét tận nơi và đem những đồ đã gỡ về.

Vì sóng bể dữ quá cho nên tàu *Armand Rousseau* không thể vào tận chỗ đắm được, cho nên phải ăn ở đảng Đảo-nước (Ile à sable). Tàu ấy không cửa với đường nào mà ra cả đến đi không có người đi ở được đi không có, không tàu thể nào vào tàu được.

Quan thanh-tra Hà tỉnh có đem một toán thợ và tỉnh khổ xanh xuống tàu *Armand Rousseau* cùng mở lo việc vận tải ấy.

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NINH

Hưng-quốc khải b-niệm — Ngày thứ bảy trong thành phố và các công sở đều cắm cờ và treo đèn ở gần đình quan Tuần-phủ làm một cái nhà quan cư và trồng cây đu.

Hồi 8 giờ tối hôm thứ bảy có bọn lính khố đỏ đi rước đèn cả học trò trường Pháp-Việt mỗi cậu một cái đèn trông thực thanh nhã, lại độ cả học-trò hội Khuyến học và người trong hội đức phong cũng đi rước đèn nữa, ở trước sân trường có đánh cỗ người mỗi một quân cờ lại có một cái đèn — 8 giờ sáng hôm chủ nhật các ông giáo dẫn học-trò đi qua Vọng-cung để tung hô vạn tuế, mỗi cậu học-trò lại cầm một lá cờ đi rất chỉnh tề trong thực vui mắt. đến 8 giờ các quan tỉnh và quan phủ huyện ra Vọng-cung làm lễ bái vọng, nhân dân trong hàng tỉnh đi xem đông lắm cũng như là ngày hội khác vậy.

SƠN-TÂY

Một cái tử-thi. - Người ta mới vớt được ở bến Phe-nhi một cái tử thi đàn ông, chừng ngoài 40 tuổi, ở dầu có một vết thương xuất hiện nọ sang bên kia hình như một vết đâm. Cái xác ấy quăng ở dưới nước đến mười hôm rồi không thể biết rõ mặt người ấy ra làm sao. Minh còn đeo một cái quần vải nữa. Quan khám xong thì hỏi « Tập-hiến » đã nhận lấy cái xác ấy đem chôn rồi

NAM-ĐỊNH

Tết thanh niên năm nay — Hiệu Nam thái ở phố hàng Trống, (77 Rue Maréchal Foch) Nam-định, có đủ các thứ dưỡn, các thứ mứt và các thứ kẹo, đóng bao đóng hòm, đóng hộp, bán tự vỏ bán cân, hàng tốt cân đủ giá bán nhất định, không phải mặc cả, thực tiện cho các ngài mua lẻ và mua buôn.

3267

TUYÊN-QUANG

Trả lời bài « Lập nhà công quán ». — Bản quán tiếp được bài nay xin cứ lấy lễ có bằng đăng báo để các ngài đọc báo nhàn lãm :

Tôi xem báo *Trung-Bắc* ngày 24 Mai vừa rồi, về mục thời sự Tuyên quang, có thấy một bài của một ông « K. n-tuyên » nào đăng, trong bài hình như chuyện là về sự lợi lợi và sự lỗ chức nhà công-quán An-nam (Cercle indigène) ở tỉnh ấy ; song có mấy câu làm cho độc giả biết ngay là thuyết giả có ý không được tự nhiên hoặc quá thị ư vị bèn mình đến nỗi ngôn, bút, tiết ra phạm đến danh dự người khác.

Ông nói rằng : « Tuy nhiên có số ít người đối với bọn rất là lố lăn đạm. » Cứ như ý ông, số ít người ấy có lẽ là những người không có chân hội. Thiết tưởng phàm : ai nào cũng vậy, ai bằng lòng thì vào, ai không bằng lòng thì thôi, mỗi người có quyền xét đoán riêng, không ai có thể bắt ai phải nọi theo ý mình mình được. Vậy hà tất phải dùng đến tiếng « lãnh đạm » mà khích bác nhau. Mà xét rộng ra thì ở đời nay, phàm việc gì cũng vậy, có lợi tất có hại, có nhạt mới có nồng, cũng không lấy gì làm lạ.

Ông lại nói : « người mình hay thiên về tư-tưởng ». Xem đến câu ấy, thì biết ngay cái tài ngôn luận của ông : Trước hết cứ lấy hai tiếng « người mình » mà suy, thì ra khắp hết ông không ; từ ai, tính thì là « người mình » thế nọ « người mình » thế kia cả. Thế ra ông cứ nghiễm nhiên lấy ý kiến người mình làm tự đắc hay sao.

Người ta không vào hội, mà ông thích, ông cho người ta quá thiên về tư lợi, nhưng ở tỉnh ông đã biết có công lợi là thế nào.

Ông lại có câu : « Ở những hạng người ấy vào vào » Ở ông dùng tiếng những hạng người ấy chẳng biết ông định ám chỉ ai xem thấy cũng có điều mỉa đọ.

cảnh điền gì, đến sau thành ra sự bất tiện tiền, ông lại quay ra đàng lời khiếm nhã toan để giảm bớt giá trị người ta. Ấy cũng là một sự bạc bẽo tỉnh tình mà mọi người vụng xét.

Còn những câu : « Nói đến công bằng thừa, nghĩ đến thêm bận trí, các để một bên », đều là những lý-tưởng rạo hồi, ngõ kiện-cáng mà ra nhu nhược, hình kiến-nhẫn hóa ra nản lòng, tự ông thổ lộ ra cả.

Ôi ! bài của ông Kim Xuyên mà sớm đăng lên báo chương, rồng chẳng qua vì mấy câu của ông đã nói ở trên. có xui được ông trước hết.

Ông Kim-Xuyên ơ', nếu trong khi ông phỏng bút ông đã biết phân giới hạn của ông thì có lẽ mấy giòng này không đến rồi vì ông mà xuất hiện

Phượng-Đình lại cẩn.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Trời đánh hồng. — Hồi năm giờ chiều hôm 25 ta vừa rồi ở Ấp Nam-cồn làng Bản-tài, tổng La-mai, huyện Nông-cống, có tiếng sét rơi xuống nơi bỗi nhà tên Bật, rồi chạy vào trong nhà đi sit qua nơi hai vợ chồng tên Bật đương ngồi tán gẫu thì bị sét đánh vào tai, mỗi người một bên tai đều bị bật đồng hồ sau mới tỉnh lại được, còn mấy đứa dấy tớ ở nhà đương, cùng gà chó, đều điếc cả tai, ngơ ngẩn như người không có vía, thất đảm đi mất đến ba giờ đồng hồ sau mới hoàn hồn.

Chỗ hồi nhà mà sét đánh xuống ấy cũng có chạy mất vài cái tranh, người ta lấy gậy đập tắt ngay. Có cái cột nhà bị sém đen si

Bỏ chính là điện-khí đó, thế mà trong đám quê đều cho là nhà ấy bị trói đánh hồng mà đánh bằng roi, thì không biết roi ở đâu ! Họ chưa hiểu rằng nhà bị đánh hồng đều cũng đều thấp đèn treo có quả hòm 14 thì hai bội là 8 giờ cho đến 15 giờ, thì thì qui quan ra tại chỗ cho chơi nh ấn trở vai về làm, đến tối linh điện lên và mắc thiết-cầu đi khắp cả các đường, mãi đến 21 giờ mới thôi, lễ nầy làm gắp làm, các cuộc chơi cũng hường, song người đi coi rất nên náo-nhiệt.

Bị xe-hơi đập. — Mới đây có một người ở trong làng La-hà cách tỉnh cơ chừng vài dặm, nhơn đi tết nước ở dưới mương chạy xô lên rải gặp hai cái xe-hơi đi đến, rải đi ra và cái đi vô, hai cái lo tránh nhau, vừa tên nọ lỗ bước lới, thấy vậy hoảng hồn không biết đường nào tránh, sẩn bị xe đập nhằm, lập tức không ra nhà thương làm thuốc, nghe đâu bị thương cũng nặng, song không biết chữa được hay chăng.

Tình bất-hạnh, nghĩa khứ lưu. — Ông Dương-đình Hộe, phán-sự bạng nhì tòa sứ nguyên là một người học-trò xa lương của bản tỉnh, đến khi đậu được bằng tốt-nghiệp thì quan Công-sứ xin bổ về làm việc tại tòa nầy, từ đấy đến nay, bơn 12 năm ở luôn đây không đổi đi tỉnh nào khác. năm ngoái ông Hộe có đợ xin đổi về Huế, cho đặng về thăm viếng quê-hương, nay có giấy phúc y, có ông Louis Lợi đổi đến thế chân.

Ông Hộe làm tại Tòa-án 12 năm, việc quan lịch-lãm, tâm sự khoan hòa, quan trên đặng thương, bạn đồng-liêu đều nể, nay ông đổi, ai nấy đều mến tiếc vô cùng, chúc rượu quan-lớn nay chỗ mi mới, mai nơi khác đến, trong tình hữu bạn, người người đều thương lắm trường, hễ ông bãi nhiệm ra, buổi ông Hộe thì ông trình, nào là thân-hữu liên-hiệu đến đưa đông lắm. Xem rất là trọng thế ; ông quan Nguyễn-Liên, đốc-học ông Hộe lại còn gửi mấy nhóm một cách đặc biệt hơn, nên lúc ông sắp lên xe thì ông Liên ôm ông Hộe mà hôn một cách thân ái và khóc làm cho ai xem thấy cũng có điều mủi dạ.

Cảnh ngộ của ông Hộe lấy làm hiếm có lắm, vì ông Hộe ở luôn tỉnh nầy từ nhỏ đến lớn, ba anh em học hành làm nên cả nay đỗ về Huế thật là phú qui quê có hương, ít người bì kịp

BÌNH-ĐỊNH

Kẻ tương tô — Bày là mưu (mưu thuế đình-điền, đi đâu cũng nghe trồng thúc rầm rầm, Cứ như mấy năm trên thì là một thời kỳ cay đắng lắm : đồ là tại mất mùa thiên-nhiên đói khát. Còn như năm nay đây thì coi bề cũng giòng thế hơn, lúa gạo đã sẵn lại nhờ có tàu ăn gạo mấy tháng vừa rồi, dân sự đã thu trữ sẵn bạc mà trong tỉnh cũng khá mừng.

Duy có sự lấy không biết có bớt đặng chăng là chính tại trường phú thâu, là hễ năm nào thiên-hạ sẽ thâu bạc nạp quan thuế thì các chủ lý bày bắt ép bội nạp mới chịu lại đơn cho.

Sự lấy năm ngoái ở hạt Tuy-phước đã có mấy chủ lý bị lao tù rồi, năm nay có lẽ các chủ khác cũng đã phải lo phải.

Ước sao cái lệ ấy tiệt đi cho rồi.

VIỆC NAM-KỲ

SAIGON

Vụ sát nhơn ở Trương-hiệp — Hôm kia nghe nói một người hương chức làng Trương-hiệp bị chúng đánh gần chết. Nay nghe lại thì mấy tên đánh đó, có một vài đứa đã bị bắt rồi.

Theo lời chứng có thì họ có thấy 3 người và một tên linh tộ Hồ v-Di tại chỗ ấy.

Vẫn hôm 12 tây, lối 7 giờ tối, tên cựu hương quản Lung, ở làng Trương-hiệp, ở nhà người cháu gái là Huỳnh thị-Giêng ra về. Vừa đi ra về chừng một đỗi thì va ngó thấy 4 tên coi bộ hầm hừ muốn làm gì đấy, rồi có một tên chạy lại vừa hỏi chú phải là cựu hương quản Lung không, hỏi rồi liền thoi vào mặt một cái,

(Xem trang thứ tư).

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Tại sở chiếu bóng ở phủ Toàn-quyền cần một người tài xế giỏi, có cả các certificats nữa, để vận mấy xe ô-tô hiệu « Peugeot » 24/30.

Lương sẽ định theo công-việc làm. Ai muốn làm thì cứ đến đấy mà hỏi.

3268

Hỏi ai Thi-bá trong làng thơ ?

Chẳng bao lâu nữa mà cuộc thi thơ của cô Ngô-thị Quyên điểm duyệt xong. Hiện ảnh Thụy ký ở phố Đường-thành (Rue de la Citadelle) số nhà 18, Hanoi, đang dự bị đồ ảnh bên Tây mới gởi sang để chụp ảnh phóng đại một nhà Thi-bá, chưa biết là nam giới hay nữ-giới.

PHÒNG-THĂM-BỆNH
CỦA QUAN
Y khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường-trú ở ngõ phố Bắc-sĩ Son-tinh Nguyễn-chưa-Vỹ ở ngoài khán tại bệnh viện Tràng, Phố, Hanoi, Cabinet de Consultation Publique
Ngoại khoa, nội-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Phòng thăm bệnh tại đường Gia Long số 32
KHÁM BỆNH Giờ 2 đồng một lần

NHÀ NGHỈ MÁT

Tọ tên sơn (Thanh-hóa) có nhà nghỉ mát để cho người Tây và người Annam thuê, thuê có thường hay là thuê ngày cũng được. Có phòng ngủ sẵn sàng rồi.

Có bán cơm Tây và cơm Annam.

Ai muốn hỏi trước điều gì xin hỏi tại nhà hàng lợi

ở phố Paul-Bert, số 42, tiệm hớt tóc tỉnh và ở phố Trường-thi, số 3, làm tóc tân thời.

3261

CÁC CUỘC ĐI XEM

SÂN NHIÊN-KỲ

Tối thứ hai :
LONG HỔ TRANH CÂU
Tối thứ ba :
NGHĨA HỔ BÁO ÂN
Tối thứ tư :
TIÊN THIÊN-THAI HẬU THIÊN-THAI

Nói về sự tích mồng năm tháng giêm. Họ Lâm và họ Nguyễn nào ngờ rằng hai thuốc tự nhiên mà gặp Tiên — Đời sau có hai người học trò đỗ hơi đinh tàng có cũng rủ nhau đi hái thuốc chữa muốn gặp Tiên lại thành ra gặp gỡ, làm lắm chuyện rất buồn cười.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 26 Mai đến thứ ba 30 Mai 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và nhà nhì chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 6 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế-giới

LA FAUTE D'ODETTE MARÉCHAL
Phiêu lưu đại mỹ thuật Đại phẩm Bi-kịch đầu 5 hồi
BỘI THỨ 1 và 2

Nghỉ

LA FAUTE D'ODETTE MARÉCHAL
Chớp nốt hồi thứ 3, 4 và 5

Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiên ảnh

MADAME TALLIEN
Kịch hay 5 rất lạ

Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BÀ MÙI

56 giá 1 gói 22$

Nhà bà mùi cho thuê các thứ xe ngựa. Hiệu giồng rằng « M. Ta-duy-Tử » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Gala mặc quần áo chỉnh-tề cho thuê lối đám cưới.

Qui khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Bà Mùi, ở phố hàng Long, số 48, (Route Mandarine).

Có cũng cần thợ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Nay cáo-bạch
Quản-lý TRẦN-VĂN-MÙI

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố MA-VỸ | HANOI
An-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ |
ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI PHƯƠNG-ĐỨC-KÝ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 1 Mai 1922 mở đi. Thời chúng tôi nhận mua lấy làm của Thư-xã ; chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có lòng đến việc in sách vở, thư điện, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY
Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ
HANOI

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Hương quản Lung lúc ấy ra làng tiếp cứu thì mấy tên kín áp lại, người vác đá, kẻ cầm cây, đánh đập nhào.

Lúc ấy hương quản Xuân và tên Hợi và Dận nghe ra làng mới chạy lại tiếp cứu, thì bọn kia tản thoát. Tên hương quản Lung tuy bị bệnh chờ cũng rắng chạy theo hương quản Xuân. Bỗng đâu trong mấy tên phỉ đảng ấy, có một đứa trở lại đâm hương quản Xuân một dao, nằm dài bất tỉnh nhơn sự.

Đến chừng hương quản Lung và tên Hợi và Dận chạy lới thì hương quản Xuân đã tắt hơi

Hương-quản Lung nhìn mặt được 2 tên là Hồ v-Di linh tập và tên Ngữ.

Xe hơi bị cháy. — Hôm kia lối 9 giờ tối, Trần-v-Vang ở đường quai Belgique đã tạm xe máy hơi của người tại đường Eadel, bỗng có một tên hớt-tóc lại khuấy chơi, quây máy làm sao đó mà một tắt bình dầu phừng phừng lên cháy. Xe máy hơi bị hư cũng nhiều

Diễu binh tại Saigon. — Quan lãnh binh Janot cai quản các đạo binh Nam-kỳ, quá giang chiếc Azay le Rideau mới tới Saigon.

Có các cơ linh giản hầu. Còn khi tàu mới tới có nhạc binh 11e Colonial đánh bản quốc ca chào mừng.

Các quan võ và quan văn đều có đến cận tàu mà nghênh tiếp ngài. Còn binh linh đứng dài tại đường Norodom.

TRAON

Mất bạc — Ngày 13 rạng mặt ngày 14 tháng Mai này, có M. Trần-hữu-Phương, ở Lang-mỹ về Traon, ghé nghỉ lại nhà ngủ của chiệc Tòa-thảo, hiệu tiệm là Duyệt-lai Khách-sạn

Lúc 10 giờ khuya, khóa cửa phòng, lại tiệm Nam-bắc ái, nói chuyện với ông Họa đồ Pháp và M. Lê-Mai.

Rủi trở về mở cửa phòng thì đã mất một cái bóp, nhét trong túi, màng trong phòng, mà cửa phòng, còn khóa y nguyên.

Trong bóp ấy có để 400 đồng và một cây kim-cương Régalte mới mua 200 đồng, có nhận một hột xoàn.

Thầy nghi cho tên bồi, xăm hai chìa khóa, đặng mở cửa lấy đồ ấy, nên liền đó báo cùng linh, bắt tên bồi bỏ bóp (bồi cũng là chiệc).

Hồi 7 giờ sáng nầy, đang tra hỏi vụ ấy để coi việc tra xét ra sao sau sẽ nói tiếp.

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 29 Mai 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước . . . . . 6 f. 40
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 40

Tàu tới tàu đi

Tàu *Eabée* chừng 2 Juin thì tới Haiphong.

Tàu *Amiral Latouche-Tréville* ở Colombo đã chạy đi Singapore ngày 19 Mai.

Tàu *Amiral Ponty* ở Marseille sẽ chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai.

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 19 Mai.

Tàu *Armand Béhic* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp và Nhật bản ngày 6 Mai.

Tàu *Angkor* ở Haiphong sẽ chạy sang Pháp ngày 1er Juin.

Tàu *Angers* chừng 15 Juin thì ở Haiphong chạy sang Pháp.

Đấu giá

Ngày 30 Mai 1922 hồi 10 giờ tại sở Service maritime Haipho gẫy đấu-giá lấp nối cái phần giữa cây sông Boanal ra mãi đến cửa Cấm.

Việc làm đáng là 84.514p.00.
Ký quĩ tạm 1.400 đồng.

HỘI PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI

Số 7, canh trường Y-viện

CÓ BÁN Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá. . . . . **2.300$00**

CHO THUÊ Một khu đất rộng 2.046 thước vuông ở đường Bobillot.

Hội ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hạng nào cũng có giấy cam-đoan chắc chắn.

Ai muốn mua gấp tháng hay thuê tạm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại. 4028

同交 VÔI 石灰

Vừa trắng, vừa rẻo, vừa quánh, vừa nở, tốt hạt Trung-Bắc lường kỳ là vôi Đông-giao; mua ngay của chủ lò bao giờ cũng rẻ. Xin hỏi

NGUYỄN-CẢNH
14, Phố hàng Cá (Đồng xuân) Hanoi.
1159

NAM-THỊNH, Tailleur

SORTIES NOUVEAUTÉS
8, Rue des Cantonnais HANOI

Bản hiệu bán và may các thứ quần áo Annam và quần áo Tây. Gấm, voc, nhiễu, sa tây, sa-t.-đ, đạ, len, hàng Saigon, hàng Bắc kỳ, không chiều thợ giỏi, v. v. Mới lại vải imperméable mới cực đẹp, để may áo đi mưa. 2015

OMEGA

CÓ BÁN TẠI :
GRANDS MAGASINS RÉUNIS
Nên hỏi giá của Bản-hiệu
2074

HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỌ'P
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTES
Quan Cấp-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 74

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiến
SOLUTION R. HOLBÉ
1 $ 50 một chai

Mấy thứ bán-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc hỗ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bịnh Giang-mai
Thuốc uống SIROP PECTORAL, thuốc ho rất hay
Thuốc lào chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTES
Thuốc nước • 24 lần 3$ 75 chữa
Thuốc thoa • 6 ve 3$ một chai

Gouttes • METHARSINATE •
1 $ 00 một lọ

Gouttes • VIRGINIE •
1 $ 00 một lọ

ĐỒ BUỘC THUỐC
có bánh xe thì-nghiệm với đục
BỘ MÔ-SẺ
Kính-ánh, đồ-ánh, thuốc-ánh hiệu LUMIÈRE và NOUGÉ
và giấy ảnh, thuốc Citro và thuốc Fresco
Bán cuộn và bán bao nhiêu
Làm cắt và làm lộ

• THUỐC ĐẮNG •
0 $ 90 một chai 1/4 litre

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu mai)

Bệnh bao mòn, kém sức, yếu đuối, đều là những bệnh người ta thường coi nhẹ phải, vì làm thuốc quá hay lo nghĩ nhiều. Bỏ lâm cho bệnh rất nhẹ huyết đi mà chóng ra sự huyết ấy cũng lại còn yếu đi nữa. Vậy ta cần phải bổ bổ ngay vào máu huyết. Muốn bổ bổ cho nhau huyết thì không còn thuốc gì hay bằng thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu mai). Thuốc nay vừa bổ vừa có công hiệu đặc biệt yếu đuối, mỏi mệt, xây mặt, tạo nhọn sau khi mới khỏi bệnh nhiệt, bệnh nói rất những bệnh lâu năm.

Thuốc nầy làm cho chân huyết bình phục lại như thường và lọc cho huyết được trong trẻo. Dùng bổ sau khi ở cữ mà dùng thuốc nầy thì cũng rất tiện, bổ hết cả mọi đường nay sức khỏe.

Các ông bác-sĩ đều bảo thuốc nầy là một thứ thuốc rất tốt để chữa bệnh kể có hàng nghìn hàng vạn người.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả. 2056

KEM
HIỆU
BERTHUIN

Xoa thứ kem này thì da dẻ được mềm mại, chả khác gì nhung vậy

PACHOD Frères & Cie LYON
2050

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mùa đông niên 5$00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, ích lợi nói rất để đáng kể-thù.

NGUYỄN-HỮU-THU DIT SEN
HAIPHONG

CÁC ĐƯỜNG TÀU CHẠY SÔNG, BIỂN

Tàu BẠCH-THẠCH JADE ở ngày Hải phòng, Nam-hải, Bắc-hải, Hongkong
Tàu GIAO-CHỈ chạy Hải-phòng, Nam-định
Tàu ĐỒNG-LỢI chạy Hải-phòng, Nam-định.
Tàu TÂN-ĐỆ chạy Phả-lại (Sept Pagodes), Lâm
Tàu CÁT-TƯỜNG chạy Hải-phòng Kiến-an.
Tàu CHAMPAGNE chạy Hải-phòng Hongay.
Tàu ĐỆ-ĐỆ chạy Hải-phòng Hải dương.

Những hàng hóa thì phải xếp xuống tàu một giờ trước khi tàu khởi-hành
Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Hải phòng
Phố Bonnal số 81 — Phố Tourane số 9
TELEPHONE N° 881 2081

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 50 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2043

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các quí-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc chắn để giữ chúng tôi làm tin, như là: đồ bạn của nhà nước nương (Titres de propriété) phiếu Quốc-trái. (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công thái (Titres d'Emprunt Indochine) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của nhà-nước các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu không rõi thì chúng tôi giữ các giấy mà lấy mà nếu đáng khi chúng tôi giữ các giấy mà lấy có phiếu nào được mở trăng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Nhưng các lãng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các lãng ấy cứ hỏi lại các tòa Công-sở.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.
2085

No 29

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Lệ-minh-đường mừng lắm lạy tạ. Vua *Thành-tôn* lại gọi *Lương-giám* đến trước mặt mà dụ rằng :

— Nhờ có quan Thừa-tướng tiến cử thì *Lệ-quân-ngọc* mới chữa khỏi được Thái hậu, nay trẫm gia phong cho quan Thừa-tướng chức Thái-tử-thái-bảo.

Lương-giám lạy tạ. Vua *Thành-tôn* truyền bãi triều. *Lương-giám* cùng *Lệ-minh-đường* lĩnh phong-cáo và mũ mãng đem về phủ. Nàng *Tố hoa* nghe tin, vội-vàng bày hương-án để bái mạng. Nàng nghĩ thầm : Ông chồng thật của ta, vì tất đã làm cho ta được Nhất-phẩm phu-nhân. Ta nghĩ mực cười thay cho ông chồng giả này chẳng khác gì đóng một vai trò ở trên sân khấu, chỉ nhìn cho được đẹp mắt mà thôi.

Lệ-minh-đường sang cung chức Bình-bộ thượng thư. Các quan triều-thần đều đến phủ Thừa-tướng để chúc mừng *Lương-giám*. Các quan văn-võ thuộc về Bình-bộ đều đến lễ mừng *Lệ-minh-đường*. Bao nhiêu lễ-vật đem đến, *Lệ-minh-đường* đều trả lại, không lấy của ai cả.

Ngày hôm sau, *Lệ-minh-đường* bảo nàng *Tố hoa* rằng

— Nguồn-phụ em là ông *Khang-nhược-sơn* đối-đãi với em rất tử tế Khi trước em còn làm một chức nhân-tản trong tòa Hàn-lâm, cho nên chưa tiện mời nghĩa-phụ tiến Kinh, nay em đã lĩnh chức Bình-bộ thượng thư em muốn mời tất cả gia-quyến ông *Khang-nhược-sơn* về đây để cùng hưởng phú-quí. Gọi là báo-đáp cái ơn sâu ngày trước, chẳng hay chị nghĩ thế nào ?

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Tiểu-thư nghĩ thế là chí phải! Hai vợ chồng mới cùng nhau vào nói với *Lương-giám*, xin mời gia quyến *Khang-nhược-sơn* tiến Kinh để cùng hưởng phú-quí.

Lương giám nói :

— Việc ấy là việc phải, ai còn dám bảo là không nên.

Lệ-minh đường tức khắc sai tên người nọ cầm-lệnh đem một phong thư và mũ-áo « Trang-nhiễu đại phu » của *Khang-nhược-sơn* cử mũ áo mệnh phụ của *Tôn-thị* nữa, thẳng đường đi sang *Hồ quảng*.

Lại nói chuyện vua *Thành-tôn* thấy bà Thái hậu thân-thể đã bình-phục như thường, mới truyền cho tòa Khâm-thiên-giám chọn ngày tốt để làm lễ ăn mừng. Đến hôm ấy vua *Thành-tôn* làm lễ ở thiên-địa tổ, cả các cung-nhân đều cho dự tiệc. Lại ban yến cho các quan triều-thần tại *Kim-loan-điện*.

Trong khi dự yến, trừ bà quan ả, Hữu thừa-tướng không kể, vua *Thành-tôn* lại truyền cho *Lệ-minh-đường* được ngồi trên nhất, *Lệ-minh-đường* chối từ mà rằng.

— Chúng tôi tuổi còn trẻ, chức còn nhỏ, khi nào dám ngồi như thế.

Vua *Thành tôn* nói :

— Việc mừng nay là trẫm vì Thái-hậu mà đặt ra để tỏ một bậc danh-y. Trên từ quả-phụ, dưới đến vẫn võ bá quan, đều phải đội ơn nhà-ngươi cả. Vậy chiếu-lệ trên nhất nên phải nhường cho nhà-ngươi ngồi, còn ai giám ghen tị. Hơn nay trẫm cũng các quan triều-thần nên phải uống cho thật say mới thôi.

Bấy giờ *Lệ minh-đường* mới vào ghế ngồi. các quan triều-thần theo thứ bậc mà ngồi cả ? Vua tôi nồng rượu rất vui. *Lệ minh-đường* được vua *Thành-tôn* khen ngợi, cũng lấy làm hả lòng tươi cười mà chúc các quan cất chén. Khi tiệc đến mãn chừng thì Thái-hậu sai nội-giám đem bàn cho *Lệ-minh-đường* một chiếc kim-tỏ-la-bảo, một vòng điển-hoa ngọc-đái và 10 hột đại-minh-châu. *Lệ-minh-đường* lạy tạ, ấy bấy giờ đổi mặc áo la-bào v đai ngọc vào, cầng nhàn cả điển-la thường.

Lại nồng thêm mấy tuần rượu nữa, rồi vua *Thành-tôn* sai 8 viên thái-y đến mà trách rằng :

— Thái-hậu thân-thể vốn trăng-kiện các ngươi chữa lâm thuốc mà để đến nỗi thành bệnh nguy. Mày sao *Lệ-quân-ngọc* đem toàn gia tính-mệnh bảo lãnh mà xin vào chữa, bấy giờ Thái-hậu mới được an-toàn. Các ngươi không hiểu mạch-lý mà toàn ngăn không dùng điện dược, phỏng có đáng tội hay không ?

Các quan Thái-y đều xúp lạy mà kêu rằng :

— Thần-đẳng thật xin cam chịu tội.

Vua *Thành tôn* lại cười mà phán rằng :

— Các người học-lực chưa đến, may trẫm bắt phải các người mỗi người phải mời *Lệ quân-ngọc* một chén rượu đây.

Các quan Thái-y tạ tội mà rằng :

— Toàn-đẳng xin chịu phạt.

Các quan Thái-y thì-nhau, mỗi người mời *Lệ-minh-đường* một chén rượu đầy, *Lệ-minh-đường* vốn là người nồng được nhiều rượu, xưa nay chưa hề chịu say bao giờ. Hôm ấy 8 vị Thái-y, mỗi vị mời một chén rượu thật lớn. Dẫu người thánh rượu đến đâu mà khi rượu đã gần say, lại nồng thêm 8 chén lớn ấy nữa, thì nào không phải lảo đảo.

Bấy giờ *Lệ minh-đường* mới phân đã say đến nơi bảy, đầu cổ gượng mà cũng tỉ-tỉ như cây liễu trước gió. Nét mặt hồng-hào tự-hồ một đóa hoa đào, lại vì mặc bộ áo la-bào mới, mà thành ra có vẻ kiều-diễm hội phần vậy.

Vua *Thành tôn* nhân khi rượu say, bảo *Lệ-minh-đường* rằng :

— Hôm trước nhà ngươi vào bắt mạch cho Thái hậu Thái-hậu ngờ nhà-ngươi là nữ-nhân cải dạng nam trang. Sau trẫm tâu rõ rằng nhà ngươi đã cưới con gái quan Thừa-tướng *Lương-giám* làm vợ bấy giờ Thái-hậu mới tin là nam-tử. Nay hiệm trông nhà-ngươi trong khi rượu ngà-ngà say, lại càng thêm kiều-diễm, dẫu trong non nước thanh, cũng vị tất đã ai ăn đứt được cái dung-mạo của nhà ngươi không trách Thái-hậu phải nhận lầm là nữ-tử.

Lệ-minh-đường nghiêm nét mặt, tỏi qui xuống mà tâu rằng :

Muôn tâu bệ-hạ ! hễ là thần còn trẻ tuổi, được cạo-chẳng hiền chúc, người ngoài không khỏi có lòng nghi ngờ. Nay bệ-hạ lại *Lương-điện* các triều-thần, nói đùa hễ họ-thần là nữ-tử, khiến người ngoài trông kẻ họ-thần vì tự xu-nịnh mới được quan-chức. Vậy vua tôi khác nào như cha con cha con thì phải nghiêm thì con mới có thể thay cha mà cầm quyền chính được. Tự nay xin bệ-hạ phải cẩn-thận cấm-nhủ, đừng nên đùa bỡn, chẳng những mất sự thể-diện chi-tôn, lại thêm để cho kẻ thần-tử dám tiết-mạo công thành giả. Kẻ ba thần ngu-muội, liều chết mà nói câu này, nếu bệ-hạ biết tỉnh thì nhà nước có phần trông-cậy.

Vua *Thành-tôn* nghe nói, có ý hổ-thẹn. Vua tôi chúng nhau nồng rượu, mãi cho đến mặt trời xế bóng mới tan. *Lương-giám* cùng *Lệ-minh-đường* về phủ, nàng *Tố-hoa* ra đón. *Lệ-minh-đường* lại cùng nàng *Tố hoa* lên lầu, rồi thuật chuyện Thái-hậu ban thưởng và trao 10 hột minh-châu cho nàng *Tố-hoa*.

Lại nói chuyện hai người nhà *Lệ-minh-đường* sai về lấy gia-quyến *Khang-nhược-sơn*, đến hạ tuần tháng 8 mới đi tới nơi.

(*Còn nữa*).